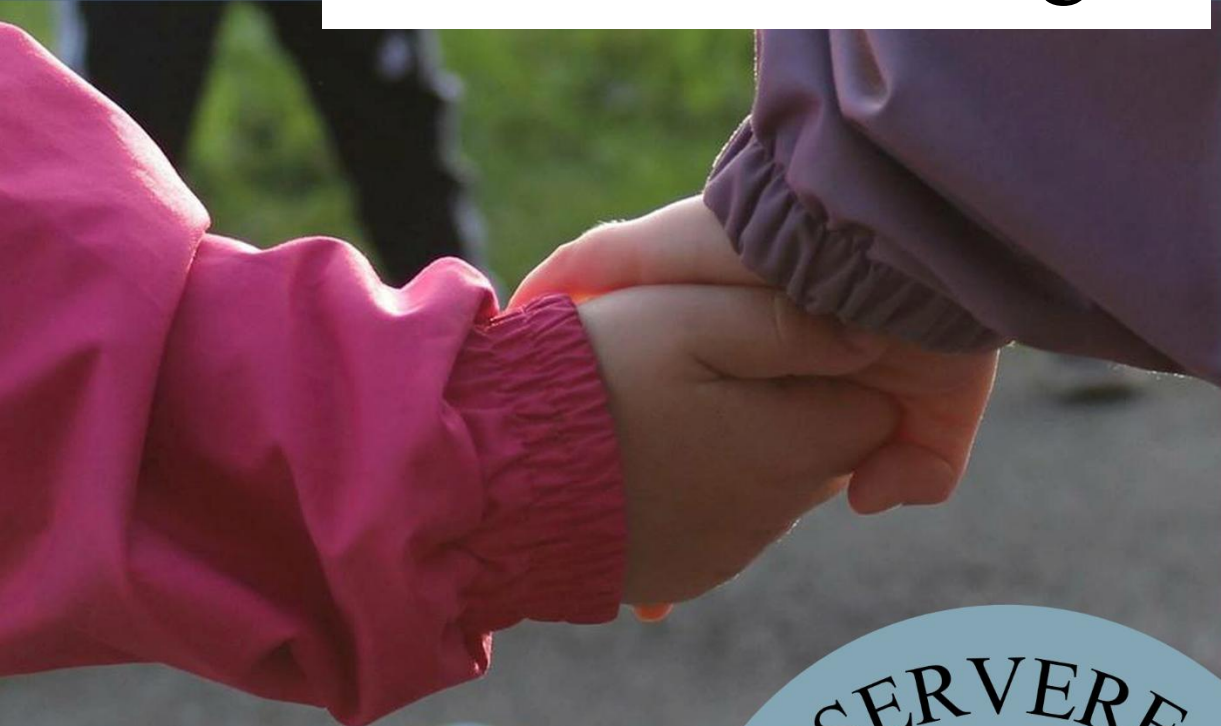

SANDNES KOMMUNE

Brueland barnehage

Vi er en
Utviklings **S**tøttende
Barnehage.

USB er kommunens standard
for kvalitet i barnehagen.
Alle ansatte skal støtte og styrke
barn i sin utvikling og læring.

Å
R
S
P
L
A
N

2026
2027

PRESENTASJON AV BARNEHAGEN	3
ÅRSPLANEN	3
KVALITETSPLAN.....	3
STRATEGI FOR LEDELSE OG MEDARBEIDERSKAP	6
RAMMEPLAN OG PEDAGOGISK PRAKSIS.....	7
Planlegging	8
Vurdering.....	8
Dokumentasjon	9
Tilrettelegging av det allmennpedagogiske tilbudet for barn som trenger ekstra støtte.....	10
BARNEHAGENS EGEN PROFIL OG SATSINGSOMRÅDER	11
Sosial kompetanse.....	11
BARN OG BARNDOM	13
DEMOKRATI	14
MANGFOLD OG GJENSIDIG RESPEKT	14
LIKESTILLING OG LIKEVERD.....	14
BÆREKRAFTIG UTVIKLING	15
LIVSMESTRING OG HELSE	15
DANNING GJENNOM OMSORG, LEK OG LÆRING	16
BARNES MEDVIRKNING	20
SAMARBEID MELLOM HJEM OG BARNEHAGE.....	20
OVERGANGER I BARNAS LIV.....	21
PROGRESJON.....	23
FAGOMRÅDENE	23
Kommunikasjon, språk og tekst	23
Kropp, bevegelse, mat og helse	25
Kunst, kultur og kreativitet.....	26
Natur, miljø og teknologi.....	28
Antall, rom og form	29
Etikk, religion og filosofi	29
Nærmiljø og samfunn	31
TRAFIKKSIKKER KOMMUNE/ TRAFIKKSIKKER BARNEHAGE.....	32
PLANER I SANDNES KOMMUNE	33
PRAKTISK INFORMASJON	33
Bursdagsmarkering.....	33
Oversikt over faste aktiviteter	34
Informasjon om oss	35

PRESENTASJON AV BARNEHAGEN

Brueland barnehage ble bygget i 1991. Det nye bygget ble tatt i bruk i 2012.
I 2020 fikk vi også et brakkebygg, som ble tilknyttet barnehagen.

I Brueland barnehage er det 10 avdelinger med barn i alderen 0-6 år:

Bygg 1:

- 4 avdelinger med barn i alderen 0- 3 år, med 12 barn og 4 ansatte

Bygg 2:

- 2 avdelinger med barn i alderen 3- 6 år, med 18 barn og 3 ansatte
- 1 avdeling med barn i alderen 2-5 år, med 15 barn og 3 ansatte
- 1 avdeling med barn i alderen 0- 3 år, med 12 barn og 4 ansatte

Bygg 3:

- 2 avdelinger med barn i alderen 3- 6 år, med 18 barn og 3 ansatte

Personalet består av 41 ansatte. Vi har 2 lærlinger i år. I tillegg har vi to ansatte i støttestillinger fra Styrket barnehagetilbud. Fra mars 2025 ble det ansatt språkpedagog i nyopprettet stilling. Barnehagens administrasjon består av virksomhetsleder, styrer og administrasjonskonsulent.

Vi er mye ute og bruker våre nærområder aktivt.

Sandvedparken gir gode og varierte muligheter for fysisk utfoldelse. Vi har gangavstand til flere kulturelle tilbud som for eksempel Vitenfabrikken, Sandneshallen og biblioteket.

ÅRSPLANEN

Alle barnehager er pålagt gjennom Lov om barnehager og Rammeplan å utarbeide en egen årsplan. Den skal presentere barnehagen på en slik måte at det tydelig kommer fram hvordan personalet jobber med områdene i rammeplanen. Årsplanen skal være et forpliktende arbeidsdokument for personalet og skal fastsettes av barnehagens samarbeidsutvalg.

Årsplanen bygger også på kvalitetsplan for et helhetlig utdanningsløp i Sandnes kommune 2020-2024. Denne er under revidering.

Årsplanen ble godkjent i Samarbeidsutvalget 14.september 2026.

KVALITETSPLAN

Kvalitetsplanen skal bidra til god kvalitet i barnehage og skole i Sandnes kommune. Utdanningsløpet skal preges av helhet og sammenheng. Barn og unge skal oppleve å bli møtt med gode felles verdier og holdninger gjennom hele barnehage- og skoleløpet.

Målene i planen skal bidra til kunnskapsbasert praksis, høy kvalitet og felles standard i barnehagene. Kvalitetsplanen skal være et dokument for den enkelte barnehagen i planlegging, vurdering og evaluering

[Les Kvalitetsplanen](#)

Innsatsområder i kvalitetsplanen

Tidlig innsats:

Gi et kvalitetsmessig godt barnehagetilbud til alle barn og samtidig sette inn tiltak tidlig dersom det er behov for det.

Slik gjør vi det hos oss	Personalet skal
- Vi bruker kartleggingsverktøyet ALLE MED og TRAS på alle barn. I tillegg bruker vi «bussen», barnesamtaler og barnemøter for å sikre barns trivsel. - Vi har en åpen dialog med foresatte om barns trivsel og utvikling, for å sikre riktig oppfølging.	- Sikre et godt pedagogisk tilbud fra tidlig småbarnsalder.

Barns behov – barnets stemme:

Hele personalet skal ha handlingskompetanse for å gi barn best mulig støtte i sin utvikling og læring. De ansatte skal ta utgangspunkt i barns behov og det barn er opptatt av. Barnehagebarn skal oppleve barnehagetilbudet som trygt og godt for dem.

Slik gjør vi det hos oss	Personalet skal
- Vi samarbeider tett med foresatte i det daglige. - Vi gjennomfører kartlegging ved bruk av bussen to ganger i året. - Barnesamtaler gjennomføres en gang i året. - Barnemøter gjennomføres en gang pr. måned.	- Være sensitive voksne som legger til rette for medskapning som er tilpasset barnas alder, erfaringer, individuelle forutsetninger og behov.

Digital praksis i barnehagen:

Barnehagens digitale praksis skal bidra til barnas lek, kreativitet og læring. Barnehagen skal utøve digital dømmekraft og bidra til at barna utvikler en begynnende etisk forståelse knyttet til digitale medier.

[Les planen Digital praksis i kommunale barnehager i Sandnes](#)

Slik gjør vi det hos oss	Personalet skal
- Det er lagt til rette for at en bruker digitale verktøy i hverdagen.	- Bidra til at barn utvikler kritisk tenkning og etisk bevissthet ved bruk av digitale hjelpemidler.

Profesjonelle læringsfelleskap og barnehagebasert kompetanseutvikling:

Barnehagen skal ha en systematisk og kollektiv kapasitetsbygging der alle ansatte tilegner seg barnehagekunnskap og omgjør den til handlingskompetanse.

Slik gjør vi det hos oss	Personalet skal
- Felles opplæring på personalmøter og planleggingsdager (Ask, krysskulturell forståelse, lek og sosial kompetanse). - Pedagogiske ledere deltar på Lærende nettverk, USB.	- Holde seg oppdatert på fagstoff gjennom lesing (e-læringsprogram) og drøfting på møter. - Jobbe aktivt med dette i hverdagen, og videreføre dette til sine medarbeidere.

Utviklingsstøttende barnehage (USB):

Sandnes kommune arbeider etter et helhetlig kvalitetssystem for å styrke allmennpedagogikken gjennom økt kunnskap og handlingskompetanse om hvordan barnehageansatte best kan støtte barn i deres utvikling. Den viktigste faktoren for å fremme barns omsorgs- og læringsmiljø i barnehagen er kvalitet på de ansattes samspill med barna.

EMOSJONELL OG ATFERDSMESSIG STØTTE:	
POSITIVT KLIMA	Relasjoner. Positive følelser. Respekt
NEGATIVT KLIMA	Negative følelser. Straffende voksenatferd. Voksnes negativitet. Barns negativitet
VOKSNES SENSITIVITET	Oppmerksomhet. Respondere. Ser og bemerker problemer. Barns velvære, inkludert trøst.
TA BARNES PERSPEKTIV	Fokus på barna. Fleksibilitet. Selvstendighet.
ORGANISERING AV AVDELINGEN OG BARNEHAGEDAGEN:	
STØTTE TIL REGULERING AV ATFERD	Tydelige forventninger. Proaktiv. Støtte til positiv atferd. Rettledning. Positiv reformulering. Problematferd.
PRODUKTIVITET	Legger til rette for (maksimer) tid brukt på læring. Rutiner. Overganger. Forberedelser.
FORM PÅ DET PEDAGOGISKE ARBEID	Aktiv tilrettelegging og støtte. Variasjon i modaliteter og materialer. Barns interesse, engasjement og aktivitet. Tydelighet i læringsmål.
STØTTE TIL LÆRING OG UTVIKLING:	
UTVIDELSE AV KOGNISJON / HIGHER LEVEL OF THINKING	Analyse og resonnering. Kreativitet/ skape noe. Integrere ny kunnskap på tvers av aktiviteter. Relatere ny info til dagliglivet og opplevelser.
KVALITET PÅ TILBAKEMELDING	Lage stillas/ gi hint. Gi informasjon. Oppmuntre, støtte og bekrefte.
SPRÅKSTØTTE	Samtaler/ støtte bruk av språk. Gjentakelse og forklaring. Selvsnakk og parallellsnakk. Avansert språk.

Slik gjør vi det hos oss	Personalet skal
- Vi har valgt å satse på språkstøtte gjennom hele barnehageåret. Før jul arbeider vi med produktivitet. Fra januar er det form på det pedagogiske arbeidet som er i fokus. - Implementering av satsningsområdet inkluderende praksis.	Dette gjøres gjennom planarbeid og evalueringer. Se filmer og arbeide med refleksjonsspørsmål både i ledergruppen, og avdelingsvis.

Trygt og godt barnehagemiljø:

Januar 2021 fikk barnehagen et nytt regelverk for barnehagemiljøet. Den nye mobbeloven skal sørge for at alle barn får en trygg og god barnehagehverdag.

[Barnehageloven kapittel 8: Psykososialt barnehagemiljø](#)

Slik gjør vi det hos oss	Personalet skal
- Vi arbeider etter egen handlingsplan «Handlingsplan for å sikre et trygt og godt barnehagemiljø». Se lenke under.	- Sikre at alle barn har det bra. - Gripe inn dersom et barn ikke har det bra. - Melde fra til styrer, som skal undersøke og sette inn tiltak. - Styrer sammen med pedagogisk leder lager en skriftlig plan.

[handlingsplan-for-a-sikre-et-trygt-og-god-barnehagemiljo-2022-2026.pdf \(sandnes.kommune.no\)](#)

STRATEGI FOR LEDELSE OG MEDARBEIDERSKAP

«Strategi for ledelse og medarbeiderskap» er utarbeidet av medarbeidere, ledere, tillitsvalgte og verneombud i Sandnes kommune. Strategien beskriver kommunens felles verdigrunnlag. Det vil si de holdninger, atferder og verdier som kjennetegner menneskene som jobber i kommunen.

Strategien skal være:

- Et redskap for å styrke ledernes beslutningskompetanse.
- Et viktig strategisk verktøy i utviklingen av organisasjonen.
- En veiviser for godt medarbeiderskap.

Slik gjør vi det hos oss	Personalet skal
- Virksomhetsleder: øverste leder for virksomheten - med hovedansvar for virksomhetens personal, økonomi og pedagogisk innhold. - Styrer: medansvar for daglig drift, personal- og pedagogisk ansvar for barnehagen. - Pedagogisk leder 1: leder det daglige arbeidet på sin avdeling. Han / hun er en del av barnehagens lederteam. - Pedagogisk leder: medansvarlig for det daglige arbeidet med barnegruppen. - Barne- og ungdomsarbeider: bruker sin fagkompetanse i det daglige arbeidet i barnegruppen. - Assistent: bruker sin realkompetanse i det daglige arbeidet i barnegruppen. - USB tilrettelegger: ansvar for støtte, organisere arbeidet samt veiledning av ansatte knyttet til USB. - Tillitsvalgt: deltar på medbestemmelsesmøter og HMS gruppe møter. - Verneombud deltar på HMS gruppe møte.	- Følge de avtalte oppgavene. - Være ansvarlige for å delta aktivt i arbeidet for å fremme kommunens verdier, holdninger og atferd.

Mål og tiltak i intern kontrakt.

Et av styringsdokumentene for kommunens barnehager er intern kontrakt. Intern kontrakt signeres av barnehageeier/kommunaldirektør og virksomhetsleder. I internkontrakten legges det inn felles målsetninger som gjelder alle virksomhetene i området. Det kan også legges inn felles mål for barnehagene. Dersom barnehagen har interne målsetninger legges disse også inn her.

Målene i internkontrakt oppdateres hvert år etter dialog med barnehagevirksomhetene.

RAMMEPLAN OG PEDAGOGISK PRAKSIS

Lov om barnehager med rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver.

[Rammeplanen](#) er en forskrift til [lov om barnehager](#). Målet med rammeplanen er å gi styrer, pedagogiske ledere og det øvrige personalet en forpliktende ramme for planlegging, gjennomføring og vurdering av barnehagens virksomhet. Rammeplanen redegjør for barnehagens samfunnsmandat, og innholdet skal synliggjøres i årsplanen til barnehagene.

“Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet,

verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn og som er forankret i menneskerettighetene”

Barnehagelovens §1 barnehagens verdigrunnlag

Planlegging

[Les om planlegging i Rammeplanen](#)

Slik gjør vi det hos oss	Personalet skal
- Personalet planlegger det pedagogiske innholdet ut ifra årsplan og halvårsplan med utgangspunkt i «Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver». - Det er utarbeidet en progresjonsplan som skal sikre sammenheng i barns læring og opplevelser. - Det blir laget et månedsbrev for hver avdeling, som blir lagt ut på Transponder. - Planlegger ut fra kunnskap om enkeltbarn og barnegruppa. - Bruker observasjon som grunnlag for planlegging. - Pedagogiske ledere har 4 timer planleggingstid i uken til forberedelse av det pedagogiske arbeidet.	- Planlegge og følge opp det pedagogiske arbeidet ut fra vurderinger av de pedagogiske aktivitetene, samt observasjoner av enkeltbarn og barnegrupper. - Lage aktivitetsplaner til de planlagte pedagogisk aktivitetene.

Vurdering

[Les om vurdering i Rammeplanen](#)

Slik gjør vi det hos oss	Personalet skal
- Vi gjennomgår og vurderer dagene i barnehagen kontinuerlig, for å sikre at vi jobber mot de målene og forventningene som barn, foreldre/ foresatte og personale har. - Vi bruker avdelingsmøter, ledermøter, personalmøter og planleggingsdager til å evaluere og vurdere arbeidet. - Foreldre og foresatte får innblikk i denne prosessen gjennom månedsbrev. Her	- Evaluere aktiviteter sammen med barna og vurdere det videre arbeidet. - Evaluere progresjonsplanen og dimensjonene i USB. - Skriftlig evaluere og vurdere arbeidet. - Lage halvårsevaluering og helårsevaluering.

evalueres det arbeidet som ble gjort måneden før. - Vi avholder barnemøte en gang pr. måned. - Vi gjennomfører felles kommunal brukerundersøkelse hvert år, hvor foreldre og foresatte har anledning til å uttale seg om barnehagens innhold. Resultatet av denne undersøkelsen blir gjort kjent for foreldre og foresatte.	- Skrive referat fra møtet. - Sammen med seksåringene evaluere barnehagetiden. - Ut fra resultatene fra brukerundersøkelsen sette nye mål for arbeidet.
---	---

Dokumentasjon

[Les om dokumentasjon i Rammeplanen](#)

- Dokumenterer vårt arbeid gjennom skriftlige evalueringer av aktivitetsplaner, månedsplaner, dagsrapporter på Transponder, kryssbok med registrering av barn og voksne, referater fra møter i SU, referater fra planleggingsdager, personalmøter, ledermøte og avdelingsmøter. - Tar bilder og film av barn i lek og aktivitet. - Dokumenterer tegninger og andre uttrykk som barna lager. - Bruker bildedokumentasjon i henhold til gjeldende regler i Sandnes kommune og ny personvernlovgivning.	- Reflektere og diskutere i etterkant av samtaler mellom barn – barn og barn-voksne. - Reflektere og diskuterer tema, grunnsyn og verdier/ holdninger på personalmøter og avdelingsmøter. - Ivareta etisk perspektiv og personvern i all dokumentasjon.
---	---

Tilrettelegging av det allmennpedagogiske tilbudet for barn som trenger ekstra støtte

[Les om tilrettelegging i Rammeplanen](#)

Slik gjør vi det hos oss	Personalet skal
- Vi ser, observerer og noterer. - Vi drøfter med avdelingen og nærmeste leder. - Vi lager tiltaksplan. - Vi systematiserer observasjoner. - Samtale med foresatte. - Lager skriftlig plan sammen med foreldre om det videre arbeid, dette skrives inn i tiltaksplan. - Ny foreldresamtale avholdes. - Dersom det fremdeles er bekymring må en innlede samarbeid med andre instanser (PPT, helsestasjon, styrket barnehagetilbud).	- Se enkeltbarnets behov og utvikling. - Følge opp tiltaksplaner. - Være ansvarlig for at planen blir skrevet og gjennomført. - I samarbeide med foreldre ta kontakt med aktuelle instanser.

Sosial kompetanse

Sosial kompetanse vil si å lære sosiale ferdigheter gjennom konkrete hendelser i hverdagen. Sosial kompetanse innebærer de kunnskaper, ferdigheter og motivasjon som barn trenger for å mestre de miljøer de oppholder seg i, eller de kan forventes å ta kontakt med, samtidig som trivsel og et positivt selvbilde ivaretas.

Ved å ha de forutsetningene som sosial kompetanse innebærer, blir det lettere å møte utfordringer i samspillsituasjoner.

Barn som har god sosial kompetanse vil oppleve at de bedre lykkes i å omgå andre, at de mestrer bedre samspill med andre og vet mer om hvordan de skal opptre sammen med andre.

Sosial kompetanse kan beskrives ved å dele det inn i 5 delmål:

- Selvhevdelse - innebærer å ta initiativ i forhold til andre mennesker, spørre andre mennesker om informasjon, introdusere seg selv og å reagere hensiktsmessig på andres handlinger. Eks: Lære barna til å spørre om å få lov til å bli med i leken uten hjelp fra voksne.
- Selvkontroll - inkluderer å kunne utsette egne behov i situasjoner som krever turtaking, kompromisser og felles avgjørelser, også det å takle mellommenneskelige konflikter. Eks: Lære barna å godta andre barns forslag til lek.
- Empati - betyr direkte oversatt: innføling, samkjensle. Det vil si at empati dreier seg om evnen til innlevelse i andre menneskers følelser. Det dreier seg om evnen til å gjenkjenne og å forstå dem ut fra den andres situasjon og til å handle til denne forståelsen. Eks: Lære barna til å ta hensyn til hverandre i leken.
- Prososial atferd - er de handlinger som er frivillige og som klart synes å ha til hensikt å være til nytte for andre. Eks: Lære barn å vise omtanke for hverandre i leken ved å hjelpe, dele, støtte og gi omsorg.
- Glede og humor - er lek med ord og tanker, det fremmer skaperevnen og lysten til kreativitet. Å skape humor er en væremåte, en livsform som er et mål i seg selv. Eks: Å fortelle vitser og gåter, lage nye historier, parodierte, gjøre grimaser og skøyestreker.

Selvhevdelse

For at et barn skal være i stand til å bruke sosial kompetanse er det nødvendig at de har god selvhevdelse og en positiv selvoppfatning. De må føle at de blir akseptert og tatt godt imot i forhold til det de sier og gjør.

Samspeillet mellom barnet og barnegruppen må fungere for at barnet skal trives.

Barn trenger å få tilfredsstilt sine individuelle og grunnleggende behov, slik at de lettere skal kunne fungere i gruppa.

For å kunne utvikle et godt selvbilde er det viktig at barn møter positive holdninger. Alle trenger å oppleve en hverdag der vi både gir og mottar omsorg og anerkjennelse fra hverandre.

Selvkontroll

Selvkontroll er vesentlig for barns sosiale oppdragelse. Det å ha en godt utviklet selvkontroll betyr at barn blir bedre til å vurdere, se alternativ og planlegge sin atferd. De kan foreslå konstruktive alternativ når uenigheter oppstår.

Det blir lettere å holde på vennene og en klarer lettere å komme inn i lek. Det blir lettere å lese den sosiale situasjonen.

Det å kunne utsette egne behov og ønsker i situasjoner krever evne til turtaking, kompromisser og godta felles avgjørelser.

Det å komme med gode og kreative løsninger i konflikter blir en utfordring.

Empati

Barn utvikler tidlig evne til å vise empati og rolletaking. Allerede helt ned i ett års alderen har barn en bevisst form for evne til å se andres perspektiver, tanker, intensjoner og følelser.

Denne utviklingen er avhengig av de sosiale erfaringer barnet gjør i sine omgivelser.

Det vil ha stor betydning for den sosiale utvikling å videreutvikle barnas evne til å identifisere andres følelser, se at andre er lei seg, redde, sinte og glade.

Prososial atferd

For at barn skal utvikle prososial atferd er det nødvendig med et bevisst holdnings- og oppdragelsesarbeid. Barnehagen kan bidra ved å oppmuntre til positive handlinger som har til hensikt å støtte, hjelpe eller være til nytte for andre.

Målet for sosialisering til prososial atferd, er at barnet internaliserer allmenngyldige og felles normer for atferd. Det dreier seg om moralske normer som for eksempel å ta hensyn til andre, vise omsorg, dele og hjelpe andre.

En moralsk norm er internalisert når barn føler at det bør handle i tråd med den, selv når muligheten for å «bli tatt/ straffet» ikke er tilstede. Når en moralsk norm er internalisert oppleves det slik at den kommer «innenfra en selv». Disse normene er fellesskapsverdier.

Den opprinnelige kilden til disse verdier/normer er foreldrene og andre nære personer. Det er derfor viktig at vi voksne synliggjør disse verdiene og på den måten er med på å påvirke barns moralske utvikling.

Glede og humor

Glede er knyttet til det en gjør, ikke minst i forhold til andre mennesker. Glede er knyttet til aktiv utfoldelse i øyeblikket, til opplevelser og mestring av nye ferdigheter eller sanselige inntrykk.

Humor preges av en her og nå tilstand. Det typiske for humoren er det overraskende, det rare, det som ikke harmonerer med sine omgivelser. Humor er lek med ord og tanker, det er vitser og gåter, parodiering av popmelodier, gjøre grimaser og skøyerstreker. Barn trenger tilbakemeldinger fra de voksne på glede knyttet til deres aktive utfoldelse i øyeblikket. Det kan gi mot til å gjøre ting de egentlig nesten ikke tør. Gjennom humor kan en bearbeide de problematiske sidene ved livet og nærme seg tabuområder. Det viktigste er likevel at humor gir overskudd og livsglede.

Slik gjør vi det hos oss	Personalet skal
- Legge til rette for at barna skal ha et positivt samspill. - Legge til rette for aktiviteter som utvikler barna både individuelt og i gruppe. - Ta barna på alvor og legge til rette for barns medvirkning. - Støttende i barns lek og samspill - Reflektere sammen med barna og hjelpe dem til positive relasjoner. - Støtte positiv atferd og være konkrete i tilbakemeldingen til barna. - Bruke humor og glede i hverdagen sammen med barn og voksne.	- Bruke solmodellen for å øke bevisstheten rundt egen praksis. - Bruke sosial kompetanse tre for å systematisere gode hverdagshistorier fra barnas hverdag. - Dele barna i lekegrupper. - Være tilstede sammen med barna i leken. - Bruke samtale som metode for å skape gode relasjoner med barna. - Være bevisste på barnas positive samspill. - Være bevisste på individ og individ i gruppe.

BARN OG BARNDOM

[Les om barn og barndom i Rammeplanen.](#)

Slik gjør vi det hos oss	Personalet skal
- Streber etter å ivareta barnets behov for omsorg, lek og læring. - Har fokus på lek som læringsarena. - har fokus på tilvenning og vennskap ved oppstart av nytt barnehageår. - Har ekstra fokus på barnekonvensjonen om høsten. - Vi har vennskap, lek og forebygging av mobbing som tema gjennom hele året. - Har sosial kompetanse som satsningsområde. - Lar barna få oppleve at de har medbestemmelse. - Besøker nytt bygg hyppig på våren. Når barna starter på stor avdeling blir en voksen fra «gammel» avdeling med den første uka. - Fokus på at foreldre skal oppleve barnehagen som en trygg oppvekst arena.	- Se, observere og tilrettelegge. - Være en aktiv voksen som støtter barna i lek og veileder i konfliktsituasjoner. - Se enkeltbarnet og dets behov. - Være genuint interessert i barnet og familiens behov. - Sørge for at barna får en god overgang ved skifte av avdeling. - Sørge for at foreldre opplever at deres barn blir sett og hørt. Gi foreldre informasjon i bringe- og hente situasjoner.

DEMOKRATI

[Les om demokrati i Rammeplanen](#)

Slik gjør vi det hos oss	Personalet skal
- Har barnemøter/ barnesamtaler. - Lar barna ta egne valg/ gi valgmuligheter. - Lærer barna å forstå at alle får lik mulighet til medbestemmelse. - Skaper et fellesskap der alle blir møtt med anerkjennelse, respekt og tillit. - Har sosial kompetanse som satsningsområde.	- La barna få påvirke sin egen hverdag gjennom medvirkning og medbestemmelse. - Gi barna mulighet til å evaluere og vurdere barnehagehverdagen. - Sørge for at alle barna blir hørt. - Ha respekt for barnas uttrykk og fremme barnas egne ord og meninger. - Fremme og formidle alle kulturer og religioner i barnegruppen på lik linje.

MANGFOLD OG GJENSIDIG RESPEKT

[Les om mangfold og gjensidig respekt i Rammeplanen](#)

Vi er en barnehage med stort mangfold. Her møtes mange ulike religioner, livssyn, tradisjoner og etnisiteter. Dette gir oss en unik mulighet til å se mangfoldet i de ulike kulturene. De grunnleggende verdiene i barnehagen skal være nestekjærighet, solidaritet, toleranse og respekt.

Slik gjør vi det hos oss	Personalet skal
- På høsten har vi fokus på hvert enkelt barn og deres familier. - I september/oktober arbeider vi med ulike kulturer/nasjoner som er representert i barnehagen. - Etter jul arbeider vi med eventyr/estetiske fag. - På sommeravslutningen viser avdelingene sine kulturelle uttrykk for foreldrene. - Gjør barna kjent med den samiske kulturen.	- Legge til rette for at barn fra alle kulturer skal få utvikle sin identitet. - Sørge for likeverdig dialog og samhandling, for å skape toleranse. - Vise respektfull samhandling og delaktighet i andres kulturer. Dette kan bidra til at barna klarer å sette seg inn i andres situasjoner. - Legge til rette for at barna føler at det de opplever hjemme er verdifullt og gjøres gyldig i barnehagen.

LIKESTILLING OG LIKEVERD

[Les om likestilling og likeverd i Rammeplanen](#)

Slik gjør vi det hos oss	Personalet skal
- Har lik tilnærming til alle barn uavhengig av kjønn i måten vi samtaler og opptrer på.	- Tilrettelegge alle barns behov uavhengig av kjønn, funksjonsevne, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk, etnisitet, kultur, sosial status, språk, religion og livssyn.

- Jobber aktivt for å motvirke alle former for diskriminering.	- Ha lik fremtoning til alle aktiviteter, og engasjement for å inkludere alle barna. - Legge til rette for at alle barn får delta på lik linje. - Personalet skal være bevisste rollemodeller.
--	--

BÆREKRAFTIG UTVIKLING

[Les om bærekraftig utvikling i Rammeplanen](#)

Slik gjør vi det hos oss	Personalet skal
- Vi har et fint uteområde som barna er med på å ta vare på. - Lærer barna om bruk og kast mentalitet i forhold til for eksempel mat, klær og leker. - Lar barna være en naturlig del av stengesjekk, rydding og andre hverdagsaktiviteter. - Gir barna gode naturopplevelser i nærområdet. - Setter/sår planter. - Formingsaktiviteter – gjenbruk. - Bruker ressursene vi har, ser muligheter. - Lærer om naturens kretsløp.	- Være rollemodeller for barna i form av gode holdninger og verdier. - Legge til rette for opplevelser knyttet til mat, natur, miljø og gjenvinning/gjenbruk. - Eksperimentere sammen med barna og være nysgjerrige.

LIVSMESTRING OG HELSE

[Les om livsmestring og helse i Rammeplanen](#)

Slik gjør vi det hos oss	Personalet skal
Fysisk helse - Barna skal få utfolde seg aktivt på turer og godt tilrettelagte aktiviteter som tar hensyn til alder og modning. Kosthold - Lar barna få oppleve ulike smaker og ulike matvarer som gir sunne helsevaner. Barna skal få kjennskap til matens opprinnelse. - Vi har ikke kaker i forbindelse med bursdagsmarkeringene. - Serverer frukt og grønnsaker til måltidene hver dag.	- Ha fokus på barnet som individ og hva barnet mestrer, og ikke det materielle. - Ha fokus på inkludering og at barna skal ha felles preferanser som gjør at de har like muligheter i barnehagen. - Ha en bevisst holdning til ernæring. - Formidle positive holdninger til barna om sunt kosthold. - Ha fokus på kvaliteten på samspillet under måltidene. - Skape måltider preget av fellesskap og samhörighet.

Hygiene -Håndvask før barn og foreldre går inn i fingarderober. -Følger generelle hygieneregler. Psykisk helse - Lærer barna å sette ord på egne følelser og behov. - Gir barna en forståelse av at det er trygt å vise følelser. Vi som personalet skal lære barna empatiske ferdigheter og bekrefte barnas følelser. 	- Gi barna gode vaner for å ivareta sin egen helse gjennom fokus på god hygiene. - Vise glede sammen med barna. - Være ansvarlig for å skape gode relasjoner til hvert enkelt barn. - Bekrefte hva barnet mestrer og vise glede over barns mestring. - Gi foreldre og barn felles retningslinjer for hvordan vi ønsker å kunne inkludere alle barna i barnegruppen. - Gi barna gode og anvendbare metoder som gjør at barna respekterer og tolererer hverandre. - Ha kunnskap om hvordan vi stiller spørsmål til barna ved utsagn som kan mistenkes som vold eller seksuelle overgrep. - Vite hvor de kan innhente informasjon og kunnskap om det aktuelle temaet. - Vite sine kunnskapsbegrensninger og hvor de kan få hjelp. -Tørre å se og ta barna på alvor.
---	---

DANNING GJENNOM OMSORG, LEK OG LÆRING

[Les om barnehagens innhold og formål i Rammeplanen](#)

Omsorg

[Les om omsorg i Rammeplanen](#)

Barnehagedagen inneholder en rekke tilbakevendende situasjoner. Disse kalles hverdagsaktiviteter eller hverdagens faste gjøremål. Måltid og av – og påkledning er eksempler på slike aktiviteter.

Barnas dag er konsentrert rundt disse faste rutinene og vissheten om at disse aktivitetene opptrer hver dag, gir barna følelse av trygghet, kontinuitet og forutsigbarhet. Hverdagsaktivitetene gir barn gode muligheter for å hjelpe hverandre, det vil si å lære å gi andre omsorg gjennom handling. Det er derfor viktig at barn selv skal være aktive deltakere i disse aktivitetene, og ikke som mål for voksen omsorg. I hverdagsaktivitetene skjer det både formell og uformell læring. Barnas opplevelse av å mestre tilværelsen, av å tro på seg selv, er nært knyttet til økende uavhengighet av de voksnes hjelp i dagliglivet.

I hverdagsaktivitetene utspiller mye av den direkte kontakten mellom barn og personalet seg. Her formidles kulturens skikk og bruk, vaner og vurderinger. Hverdagsaktivitetene og

hvordan de gjennomføres spiller derfor en avgjørende rolle for hvilken oppfatning barn får av seg selv i forhold til andre, og hvilke mønstre for kontakt mennesker imellom de tilegner seg i hverdagen. Personalets rolle er særdeles viktig i hverdagsaktivitetene.

Gode relasjoner mellom barn og voksne danner grunnlaget for et godt omsorgs- og læringsmiljø. Barns psykososiale miljø er av stor betydning for barns livskvalitet her og nå, men også for videre utvikling og læring. (Meld.St.19, 2015-2016)

Slik gjør vi det hos oss	Personalet skal
- Barna skal kunne påvirke sin egen hverdag, og dette gjør vi gjennom samlingsstunder, barnemøter og samtaler med barna. - Gir barna tid til å øve seg på å klare mer selv, for eksempel smøre maten uten hjelp, klare sin personlige hygiene og av- og på kledning. - Hvert barn får primærkontakt. 	- Strebe etter å være en som ser hva barna trenger akkurat der og da. - Være gode rollemodeller gjennom å være til stede, anerkjenne barns følelser, lytte og observere. - Følge opp barnet og dets foreldre. - Oppmuntre til stadig større selvstendighet gjennom god gjennomtenkning av dagsrytmen og praktisk tilrettelegging. Det er viktig at barna gis god tid i disse aktivitetene. - Observere, evaluere og vurdere for å finne beste praksis. Vi bruker solmodellen som verktøy.

Lek

[Les om lek i Rammeplanen](#)

Leken er den mest sentrale virksomheten i barnehagen, og den viktigste arenaen for læring og utvikling. Barnet utvikles på alle områder; intellektuelt, språklig, fysisk, sosialt og emosjonelt. Leken er lystbetont og motiverende i seg selv for barnet. Leken skal ha gode vilkår. Barna må få tilstrekkelig plass og uforstyrret tid til at den gode leken kan utvikle seg.

Barns lek forteller oss mye om deres læring, utvikling og sosialisering på de ulike områdene. De opplevelsene og erfaringene som barna får via leken er med på å styrke barnas læring og utvikling. Barn utforsker miljøet og seg selv i forhold til evner, behov, interesser og andre forutsetninger. Leken har stor betydning for å utvikle og styrke barns selvoppfatning og identitet. Gjennom leken lærer barnet seg selv å kjenne og utvikler tillit og respekt i forhold til seg selv og hva det er i stand til å klare av utfordringer. Dermed utvikles kompetansefølelse i forhold til de ulike områder. Denne utvikling har spesielt gode vilkår i leken, fordi det skjer i en såkalt lavrisikosituasjon.

For barnet er lek en utprøvningsprosess også på andre områder. Barnet får satt sin egen oppfatning av verdier og normer på prøve, og får økt sin forståelse av problemer og konflikter det har vanskelig for å fatte, for eksempel konflikter som gjelder samhandling mellom mennesker.

Leken gir barnet en unik mulighet til å prøve ut manglende innsikt og forståelse i en forpliktende og lite risikofylt sammenheng. Barnet beveger seg i lekens verden, det er bare på liksom.

Slik gjør vi det hos oss	Personalet skal
- Barna kan ofte trenge god tid på å komme inn i leken. Derfor legger vi opp til at barna får lange perioder med lek. Barna må få tid til å være barn og leke. De må få mulighet til å sette i gang lek på eget initiativ. Det er blant annet gjennom lek barna blir sosiale. - Humor er viktig. Ved å tøyse og tulle litt på barnas premisser er vi med på å utvikle barnas leke evne. 	- Legge til rette for en god lek for alle barna både ute og inne, gjennom å organisere rom, tid og lekemateriell. - Tilrettelegge, inspirere og være støttende i barnas lek. - Delta i leken på barnas premisser. - La barna bestemme innholdet og lekens utvikling. - Tilføre nye elementer i en lek som har gått i stå. - Ha respekt for barnas lek. Utvise fleksibilitet og respekt i forhold til påbegynt lek.

Danning

[Les om danning i Rammeplanen](#)

Begrepet danning er en livslang prosess som blant annet handler om å utvikle evnen til å reflektere over egne handlinger og væremåter. Danning foregår i samspill med omgivelsene og inkluderer både oppdragelse, omsorg og læring. Danning i barnehagen har som mål at barn skal utvikle selvstendighet og trygghet på seg selv. Alle barn skal få oppleve seg selv som betydningsfulle, og at de har noe å bidra med i fellesskapet.

Slik gjør vi det hos oss	Personalet skal
- Vi har fokus på utvikling av sosial kompetanse og positive handlinger. - Aktiviteter og lek foregår både i små og større grupper. - Gjennom dialog og refleksjon bidrar vi til barnas forståelse av seg selv og egne følelser.	- Støtte barna i utviklingen av selvhevdelse, selvkontroll, empati, prososial atferd og glede og humor. - Gi barna opplevelse av å være i trygge rammer. - Motivere og støtte barna i lek og aktiviteter. - Gi barna utfordringer. - La barna delta i daglige gjøremål.

	- Gi barna innflytelse gjennom medbestemmelse på egen hverdag.
--	--

Læring

[Les mer om læring i Rammeplanen](#)

Det aller viktigste for barn i barnehagen er å møte andre barn i lek og fellesskap. Barnas mulighet for samspill og samtale med voksne og barn som er eldre, bidrar til å utvikle ferdigheter. Samtidig har alle barn behov for å bli møtt som individer, med det utgangspunkt og de behov de har og med de mulighetene de bærer i seg. Læring skjer ikke av seg selv.

Slik gjør vi det hos oss	Personalet skal
- Arbeider med ulike tema og prosjekter. - Tar utgangspunkt i rammeplan, årsplan og progresjonsplan når det lages månedsbrev og aktivitetsplaner. 	- Være fremtidsorienterte, ser planlegging som et redskap og ikke et mål i seg selv. - Være bevisste voksne som: • gir barna mange inntrykk og opplevelser. • legger til rette for at barna kan gi uttrykk for sine opplevelser gjennom lek og skapende virksomhet. • er lyttende og stiller spørsmål i stedet for å gi svar. • er inspirerende, med vilje til å improvisere, gi impulser og skape overraskelser. • er reflekterte, vilje til å endre praksis til det beste for barnet. • er anerkjennende, har evne til å motivere og ha tro på det kompetente barnet. • ser verdien i leken, og leker med.

BARNES MEDVIRKNING

[Les mer om barns medvirkning i rammeplanen](#)

Slik gjør vi det hos oss	Personalet skal
- Støtter barna til å undre seg og stille spørsmål. - Oppmuntrer barna til å dele tanker og meninger. - Gir barna mulighet til å være med i planleggingen av barnehagens innhold og mål både gjennom den daglige kommunikasjon og i barnemøter. - Legger til rette for at alle skal oppleve å bli hørt.	- Legge til rette for demokratiske prosesser. - Legge frem saker ut fra barnas alder og ståsted. - Tilrettelegge slik at barna deltar i planlegging og vurdering. - Tilrettelegge for en god kommunikasjon mellom barna, personalet og foreldrene.

SAMARBEID MELLOM HJEM OG BARNEHAGE

Foreldreråd og samarbeidsutvalg.

[Les Lov om barnehager §4](#)

[Les mer om samarbeid mellom hjem og barnehage i rammeplanens kapittel 5](#)

Slik gjør vi det hos oss	Personalet skal
-Utveksler daglig informasjon med foreldrene. - Foreldresamarbeid og dokumentasjon på hva vi gjør i Brueland barnehage blir lagt ut på barnehagens hjemmeside og/ eller på Transponder. Transponder brukes som en kommunikasjonskanal mellom barnehagen og foreldrene. - Inviterer til to foreldresamtaler i løpet av året, en om høsten og en om våren. Ellers foregår samtaler etter behov.	- Tilrettelegge for god kommunikasjon. - Være imøtekommende og interessert i barn og foreldre. - Sørge for at barn blir kryssset ut og inn på krysslister og Transponder. - Sørge for at informasjon blir lagt ut fortløpende. Månedsbrev skal legges ut på Transponder før den 1. i måneden. - Skrive dagsrapport som legges ut på Transponder. - Invitere foreldre til foreldresamtale og skrive referat fra samtalen som foreldrene signerer.

OVERGANGER I BARNAS LIV

I arbeidet med ny kvalitetsplan for et helhetlig opplæringsløp i Sandnes kommune er det utarbeidet Standard for overganger.

[Les standard for overganger i barnehager og skoler i Sandnes](#)

Når barnet begynner i barnehagen

[Les om start i barnehagen](#)

Barnets første dager i barnehagen er en tilvenningsperiode for både barn og foreldre. Vi legger stor vekt på å etablere en trygg relasjon mellom minst en voksen og barnet før foreldrene lar barnet være alene. Først når tryggheten er på plass er barnet klar for sin videre utvikling.

De aller yngste barna i barnehagen krever ekstra stell og omsorg. Aktivitetene må tilpasses det enkelte barns behov og kapasitet. Ettåringene er nysgjerrige og bruker alle sansene for å bli kjent med omverden. De lukter og smaker på alt, kjenner på ulike overflater og på hverandre, de ser seg rundt og de undersøker. Det er viktig at vi som voksne tar oss tid og lar barna oppleve ting i sitt eget tempo, og på sine egne premisser. Rutiner er spesielt viktig for de minste, det er mye trygghet i rutiner. Gjentakelse er en sikker kilde til glede og mening. Det gir dem en følelse av kontroll, oversikt og opplevelse av at ting henger sammen. Derfor har vi en fast dagsrytme hver dag.

I tillegg gir vi barna mange og varierte opplevelser gjennom uken. Fysisk aktivitet, forming, lek, sang og musikk og mer til. For små barn vil hjem og barnehage til sammen utgjøre helheten i livet deres. Hjemmet og familien er aller viktigst for barnet. Det er derfor viktig med all den informasjon vi kan få av foreldrene, som har innvirkning på barnas trivsel og utvikling. Foreldre og personal må samarbeide med fokus på barnets beste.

Slik gjør vi det hos oss	Personalet skal
- Foreldremøte i juni med nye foreldre. - Setter av god tid til tilvenning tilpasset hvert enkelt barns behov. - Oppstartsamtale med alle nye foreldre. - Skape forutsigbarhet og trygghet gjennom gode rutiner. Viktig å tenke tilstedeværelse og god bruk av tid.	- Sørge for at hvert barn har sin primærkontakt. - Være sammen med barnet og foreldre for å bli kjent. Gi informasjon, trygge foreldrene, være nysgjerrig. - Være sammen med foreldrene i stellesituasjoner under tilvenning, for å bli bedre kjent med hva barnet er vant til hjemme.

Overganger innad i barnehagen

[Les om overganger innad i barnehagen](#)

Slik gjør vi det hos oss	Personalet skal
- Vi bruker god tid på å bli kjent med barn som skal bytte avdeling. Dette skjer siste halvår før bytte av avdeling. - For barna på småbarn begynner overgangen ved at de blir med på fellessamlingene hver fredag etter jul. - Etter jul begynner de å komme på besøk for å bli kjent med rommene og bygget. Dette skjer i første omgang når de største barna er ute. Etter hvert besøker de også bygget når 3- 6 åringene er på rommene sine.	- Begynne å forberede barna på overgang til ny avdeling i god tid. - Ta barna med på hyppige besøk på ny avdeling. - Ha overføringsmøte mellom avdelingene ved behov. - Være bevisst sin rolle, og opptre sensitivt i forhold til barn og foreldre.

Overgang til skole

[Les om overgang til skole](#)

Slik gjør vi det hos oss	Personalet skal
Austrått skole er vår kontaktskole. - Vi besøker skolen på våren før skolestart, og har fokus på at barna skal bli kjent med begreper de vil møte på skolen. Vi har samtaler med barna om forventninger og tanker de har om det å begynne på skolen/ SFO. - Vi har egne 5-års grupper som gir barnegruppe og enkeltbarn opplevelser og erfaringer som forbereder dem til skolestart. - Vi har fokus på trafikksikkerhet. - Vi gir barna gode muligheter og rom til selvstendighetstrening. (toalett, påkledning m.m.) - I dialog med foreldrene fyller vi ut overføringsskjema til skolen. - Foreldremøte i oktober for førskolebarn.	- I samarbeid med foreldrene sørge for at skolen har kunnskap nok til at barnet får en best mulig start. - Forberede barna i god tid før skolestart og besøke Austrått skole. - Delta i overføringsmøter etter behov. - Ha tilrettelagte og skoleforberedende aktiviteter for førskolegruppen.

PROGRESJON

[Les om progresjon i rammeplanen.](#)

Barnehagen skal være en pedagogisk virksomhet som skal planlegges og vurderes. Barn og foreldre har rett til medvirkning i disse prosessene. Målet med barnehagen som pedagogisk virksomhet, er å gi barna et tilrettelagt tilbud i tråd med barnehageloven og rammeplanen. Det pedagogiske arbeidet skal være begrunnet i barnehageloven og rammeplanen.

Slik gjør vi det hos oss	Personalet skal
- Følger egen progresjonsplan i all planlegging sammen med halvårsplan, årsplan og rammeplan.	- Være kjent med, og bruke planene aktivt i all planlegging. - Være bevisst på barns mulighet til å påvirke egen hverdag. - Motivere og gi utfordringer tilpasset det enkelte barn.

FAGOMRÅDENE

[Les om fagområdene i rammeplanen.](#)

Kommunikasjon, språk og tekst

[Les om kommunikasjon, språk og tekst i rammeplanen.](#)

Tidlig og god språkstimulering er en viktig del av barnehagens innhold. Både den nonverbale og den verbale kommunikasjonen er viktig for å utvikle et godt muntlig språk. Å få varierte og rike erfaringer er avgjørende for å forstå begreper. Å samtale om opplevelser, tanker og følelser er nødvendig for å få et rikt språk.

Slik gjør vi det hos oss	Personalet skal
Gjennom arbeid med kommunikasjon, språk og tekst skal barnehagen bidra til at barna: - Uttrykker sine følelser, tanker, meninger og erfaringer på ulike måter. - Bruker språk til å skape relasjoner, delta i lek og samt redskap til å løse konflikter. - Videreutvikler sin begrepsforståelse og bruker et variert ordforråd. - Leker, improviserer og eksperimenterer med rim, rytme, lyder og ord. - Møter et mangfold av eventyr, fortellinger, sagn og uttrykksformer.	- Skape et variert språkmiljø der barna får mulighet til å oppleve glede ved å bruke språk og kommunisere med andre. - Synliggjøre språklig og kulturelt mangfold, støtte barnas ulike kulturelle uttrykk og identiteter og fremme mangfold i kommunikasjon, språk og andre uttrykksformer. - Invitere til ulike typer samtaler der barna får anledning til å fortelle, undre seg, reflektere og stille spørsmål.

- Opplever spenning og glede ved høytlesning, fortelling, sang og samtale. - Utforsker og gjør seg erfaringer med ulike skriftspråsuttrykk, som lekeskrift, tegning og bokstaver, gjennom lese- og skriveaktiviteter. Dette gjør vi ved å: - Bruke TRAS – (tidlig registrering av språkutvikling) og Alle med – (kartleggingsverktøy). - Gjennomføre samlinger med variert innhold. - Ha høytlesing inne og ute. - Være bevisste voksne. - Ha et bevisst forhold til det språklige mangfoldet. - La barna møte symboler som bokstaver og siffer i daglige sammenhenger, og støtte barns initiativ når det gjelder å telle, sortere, lese, leke skrive og diktere tekst. - La barna dramatisere og framføre foran publikum. - Tilrettelegge for språktreningsgruppe. - Benytte Språktrappa, Språksprell, Bravo og ASK som verktøy. - Bruke tilrettelagte «apper» og dataprogram. - Bruke dimensjonen «språkstøtte» fra USB.	- Oppmuntre til å fabulere og leke med språk, lyd, rim og rytme. - Støtte barnas lek med og utforskning av skriftspråket. - bruke varierte formidlingsformer og tilby et mangfold av bøker, sanger, bilder og uttrykksformer.
---	---

Språk og læring

Språk er et symbolsystem vi bruker for å gi våre tanker form. Å formgi tanker i et språk er en mental og abstrakt hendelse. For å formidle våre tanker skaper vi et talespråk. Det gjør vi ved å forme språklyder i et system av ord og ytringer, noe som er en konkret hendelse. Hensikten med å bruke språket er å gjøre oss forstått, men også å forstå andre mennesker. Ord og utsagn er redskaper vi bruker for å kunne formidle et bestemt budskap til andre. Det er også redskapene til å forstå andre menneskers budskap, tanker, meninger og erfaringer. Våre egne og andres ytringer definere hvem vi er som mennesker.

Samtidig er en bestemt språkbruk en kilde til å skape, opprettholde eller avgrense relasjoner mellom mennesker i ulike sosiale situasjoner. Språkbruk er med på å definere vår identitet, men identiteten påvirker også vår språkbruk i gitte sosiale situasjoner. Barnehagens språkmiljø er med på å definere barns identitetsutvikling. Utvikling av språk er en utvikling av flere språklige systemer uavhengig av barnets morsmål. De ulike språklige systemene bygger på hverandre, knyttes sammen og danner grunnlaget for barnets språklige ferdigheter. Språkssystemene skapes, bygges opp og videreutvikles gjennom kognitive og sosiale prosesser.

Språket utvikles i en kontinuerlig og gjensidig kommunikasjon mellom omgivelsene og den enkeltes forutsetninger, språkforståelse, språkproduksjon og uttale.

Et godt språk og normal språkutvikling utgjør en vellykket integrasjon mellom komponentene: innhold (mening), form (struktur og grammatikk) og bruk (samspill og kommunikasjon med andre).

God språkstimulering innebærer at alle barn snakker og samhandler med voksne og barn gjennom hele barnehagedagen; i hverdagsrutiner, lek, språkstimulerende aktiviteter og lesestunder. Gode barnehager kjennetegnes av at de ansatte kommuniserer og resonerer med barna, stiller aktive spørsmål og stimulerer barna til å reflektere, tenke og bruke språket (Det kongelige kunnskapsdepartement, Meld.St.19(2015-2016, s 44-45)

Gode relasjoner er viktig for kommunikasjon og utvikling av språk. Det mest sentrale for barnehagens språkarbeid er hvordan personalet fremmer god språkutvikling gjennom de daglige aktivitetene i barnehagehverdagen.

Språkstøtte handler om hvordan personalet kan være med på å støtte barnets språkutvikling. Gjennom å bruke språket på forskjellige måter og bruke et litt mer avansert og komplekst språk sammen med barna vil vi støtte barnets språkutvikling.

Det er viktig at personalet er med på å bygge videre på det barna forteller og utvide språket ved å bruke andre ord og et litt mer avansert språk enn det barnet selv gjør. Det er viktig at personalet er med på å knytte nye ord til ord barna allerede kan. Personalet skal stille åpne spørsmål som krever mer enn et ord til svar, slik at vi hjelper barnet til å snakke i hele setninger og benytte flere begreper i svaret sitt.

Gjennom selvsnakk og parallellsnakk skal personalet hele tiden snakke om det de gjør, både hva den voksne gjør og hva barna gjør. Det er viktig at personalet varierer hvilke ord som blir brukt, snakker i hele setninger og bruker et beskrivende språk når de snakker sammen med barna. Vi skal gi barna fraser og setninger som de kan bruke i hverdagen. Dette kan f.eks. omhandle høflighetsfraser som; kan du sende meg, takk for maten, kan jeg låne o.l.

Ved at personalet benevner hva ulike leker og ting heter, så hjelper de barnet til å lære flere ord. Det er viktig at personalet er bevisste i sin bruk av ord og uttrykk, slik at barna lett forstår. Det er viktig at personalet gjentar begreper slik de er og ikke forenkler begrepene. For eksempel «gakkgakk», ja det var en and.

Personalet skal lese bøker, fortelle eventyr og fortellinger, og fortelle historier. Personalet skal også bruke sang, musikk, rim og regler slik at barna utvider deres språklige kompetanse gjennom rytmiske leker.

Kropp, bevegelse, mat og helse

[Les om kropp, bevegelse, mat og helse.](#)

Barn er fysisk aktive, og de uttrykker seg mye gjennom kroppen. Grunnleggende motoriske ferdigheter og god helse utvikles i barnehagealder. Gjennom kroppslig mestring utvikler barn en positiv selvoppfatning og bevissthet om kropp og helse. Barnehagen skal bidra til gode vaner og sunt kosthold.

Slik gjør vi det hos oss	Personalet skal
Gjennom arbeid med kropp, bevegelse, mat og helse skal barnehagen bidra til at barna: - opplever trivsel, glede og mestring ved allsidige bevegelseserfaringer, inne og ute, året rundt. - blir kjent med egne behov, får kjennskap til menneskekroppen og utvikler gode vaner for hygiene og et variert kosthold. - videreutvikler motoriske ferdigheter, kroppsbeherskelse, koordinasjon og fysiske egenskaper. - opplever å vurdere og mestre risikofylt lek gjennom kroppslige utfordringer. - bli trygge på egen kropp, får en positiv oppfatning av seg selv og blir kjent med egne følelser. - setter grenser for egen kropp og respekterer andres grenser. - får innsikt i matens opprinnelse, produksjon av matvarer og veien fra mat til måltid. Dette gjør vi ved å: - organisere dagen slik at barna er mye ute i all slags vær. - bruke vårt varierte uteområde. - tilrettelegge for turgrupper hver uke. - bruke nærmiljøet. - tilrettelegge for gode lekemuligheter inne. - ha fokus på sunt kosthold i hverdagen. - tilrettelegge for aktiviteter som stimulerer den grov- og finmotoriske utviklingen. - gi allsidige utfordringer som stimulerer sanser og motorisk følsomhet. 	- være aktive og tilstedeværende, støtte og utfordre barna til variert kroppslig lek og anerkjenne barnets mestring. - bidra til at barna kan tilegne seg gode vaner, holdninger og kunnskaper om kost, hygiene, aktivitet og hvile. - gi barna tilgang til varierte og utfordrende bevegelsesmiljøer, sanseopplevelser og kroppslig lek ute og inne, i og utenfor barnehageområdet. - bidra til at barna utvikler et bevisst forhold til retten til å bestemme over egen kropp og respekt for andres grenser. - legge til rette for at måltider og matlaging bidrar til måltidsglede, deltakelse, samtaler og fellesskapsfølelse hos barna. - kjenne og praktisere nasjonale føringer for helsefremmende og forebyggende tiltak som gjelder barn.

Kunst, kultur og kreativitet

[Les om kunst, kultur og kreativitet](#)

Kreative aktiviteter er en del av barnehagens hverdag. Et mangfold av kulturuttrykk vil gi barn verdifulle inntrykk og lære dem å uttrykke seg gjennom de mange kulturelle språk. Barnekulturen utvikles gjennom leken og barnehagens oppgave blir å utvikle, bevare og stimulere barnets nysgjerrighet og forskertrang så rikt og allsidig som mulig. Kulturelle opplevelser og å skape noe felles, bidrar til samhørighet.

Slik gjør vi det hos oss	Personalet skal
Gjennom arbeid med kunst, kultur og kreativitet skal barnehagen bidra til at barna: - har tilgang til ting, rom og materialer som støtter opp om deres lekende og estetiske uttrykksformer. - tar i bruk fantasi, kreativ tenkning og skaperglede. - bearbeider inntrykk og følelser i møte med kunst, kultur og estetikk gjennom skapende virksomhet ute og inne. - møter et mangfold av kunstneriske og kulturelle uttrykksformer og utforsker og deltar i kunst – og kultur opplevelser sammen med andre. - bruker ulike teknikker, materialer, verktøy og teknologi til å uttrykke seg estetisk. - opplever glede og stolthet over egen kulturell tilhørighet. Dette gjør vi ved å: - ha et bevisst forhold til samspillet mellom kunst, kultur og barns lek. - sørge for at barn har daglig tilgang til bøker, bilder, instrumenter, utkledningsutstyr og rikelig, variert materiale og verktøy for skapende virksomhet. - motivere barna til å uttrykke seg og gi dem mulighet til å finne sine egne uttrykksformer. - ha fokus på prosessene. - oppmuntre og stimulere barn til å iakttas estetiske fenomener og detaljer i møte med natur og fysisk miljø og i kunstneriske uttrykksmåter i arkitektur, bilde, tekst, musikk og bevegelse. - tilrettelegge rom både ute og inne for kreativ og estetisk utfoldelse.	- samtale med barna om deres og andres kunstneriske og kulturelle uttrykk. - gi rom for, støtte og berike barnas bearbeiding av møter med kunst og kultur. - være lydhøre, anerkjenne og imøtekomme barns egen tradisjonskultur og barnekultur. - være lyttende og oppmerksomme på barnas ulike kulturelle uttrykk, vise respekt for deres ytringsformer og fremme lyst til å gå videre i utforskning av de estetiske områdene. - motivere barna til å uttrykke seg gjennom musikk, dans, drama og annen skapende virksomhet, og gi dem mulighet til å utvikle varierte uttrykksformer. - synliggjøre og skape estetiske dimensjoner i barnehagen inne- og uteområde. - gi barna anledning til å bli kjent med et mangfold av tradisjoner og kunst- og kulturuttrykk fra fortid og samtid. - bidra til at kulturelt mangfold gir en berikelse for hele barnegruppen.

Natur, miljø og teknologi

Les om natur, miljø og teknologi

Naturen gir rom for et mangfold av opplevelser og aktiviteter til alle årstider og i all slags vær. Friluftaktiviteter og utelek er en del av barnehagens hverdagsliv. Nærmiljøet gir muligheter for ulike erfaringer i forhold til å lære om samspill i naturen og mellom mennesket og naturen.

Barnehagen skal bidra til at barn får undre seg, eksperimentere, systematisere og samtale om fenomener i den fysiske verdenen og videre erfare hvordan teknikk kan brukes i leken og hverdagslivet.

Slik gjør vi det hos oss	Personalet skal
Gjennom arbeid med natur, miljø og teknologi skal barnehagen bidra til at barna: - opplever og utforsker naturen og naturens mangfold. - får gode opplevelser med friluftsliv året rundt. - opplever, utforsker og eksperimenterer med naturfenomener og fysiske lover. - får kjennskap til naturen og bærekraftig utvikling, lærer av naturen og utvikler respekt og begynnende forståelse for hvordan de kan ta vare på naturen. - får kunnskap om dyr og dyreliv. - lager konstruksjoner av ulike materialer og utforsker muligheter som ligger i redskaper og teknologi. - får kjennskap til menneskets livssyklus. Dette gjør vi ved å: - benytte nære naturområder med skog og mark. - ha faste turdager gjennom hele året slik at barna får oppleve ulike årstider i naturen. - ha tilgjengelig utstyr og bøker. - tilrettelegge for ulike aktiviteter både ute og inne. - benytte IKT i de daglige aktivitetene i barnehagen. - være nysgjerrige og eksperimentere sammen med barna.	- legge til rette for mangfoldige naturopplevelser og bruke naturen som arena for lek, undring, utforskning og læring. - gi barna tid og anledning til å stille spørsmål, reflektere og lage egne forklaringer på problemstillinger, og til å delta i samtaler om det de har erfart og opplevd. - synliggjøre naturfenomener og reflektere sammen med barna om sammenhenger i naturen. - utforske og eksperimentere med teknologi og naturfenomener sammen med barna.

Antall, rom og form

[Les om antall, rom og form i rammeplanen](#)

Lek er drivkraften i all læring, også i utviklingen av barns forståelse for matematiske begreper. Barna utforsker disse begrepene i leken, og leken utvider forståelsen. I arbeidet med antall, rom og form får barna erfaringer med klassifisering, ordning, sortering og sammenligning. Barnehagen skal legge til rette for at barna har tilgang til og tar i bruk ulikt materiell som spill, tellemateriell, klosser, IKT, teknologi, etc.

Slik gjør vi det hos oss	Personalet skal
Gjennom arbeid med antall rom og form skal barnehagen bidra til at barna: - oppdager og undrer seg over matematiske sammenhenger. - utvikler forståelse for grunnleggende matematiske begreper. - leker og eksperimenterer med tall, mengde og telling og får erfaring med ulike måter å uttrykke dette på. - erfarer størrelser i sine omgivelser og sammenligner disse. - bruker kroppen og sansene for å utvikle romforståelse. - undersøker og gjenkjenner egenskaper ved former og sorterer dem på forskjellige måter. - undersøker og får erfaring med løsning av matematiske problemer og opplever matematikkglede. Dette gjør vi ved å: - tilrettelegge for lek og aktiviteter med antall, rom og form i hverdagen. - ha tilgang på variert utstyr og materiale. - bruk av IKT utstyr. - bruke matematikk i hverdagsaktiviteter.	- bruke matematiske begreper reflektert og aktivt i hverdagen. - bruke bøker, spill, musikk, digitale verktøy, naturmaterialer, leker og utstyr for å inspirere barna til matematisk tenkning. - styrke barnas nysgjerrighet, matematikkglede og interesse for matematiske sammenhenger med utgangspunkt i barnas uttrykksformer. - legge til rette for matematiske erfaringer gjennom å berike barnas lek og hverdag med matematiske ideer og utdypende samtaler. - stimulere og støtte barnas evne og utholdenhet i problemløsning.

Etikk, religion og filosofi

[Les om etikk, religion og filosofi](#)

Norge er i dag et flerkulturelt samfunn. Barnehagen skal reflektere og respektere det mangfoldet som er representert i barnegruppen, samtidig som den skal ta med seg verdier og tradisjoner i den kristne og humanistiske kulturarven. Barnehagen skal gi rom for undring og samtaler og møte barnas spørsmål med respekt.

Slik gjør vi det hos oss	Personalet skal
Gjennom arbeid med etikk, religion og filosofi skal barnehagen bidra til at barna: - får kjennskap til grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon og blir kjent med religioner og livssyn som er representert i barnehagen. - utforsker og undrer seg over eksistensielle, etiske og filosofiske spørsmål. - får kjennskap til, forstår og reflekterer over grunnleggende normer og verdier. - får en forståelse for at det finnes mange ulike måter å forstå ting på og leve sammen på. - utvikler interesse og respekt for hverandre og forstår verdien av likheter og ulikheter i et fellesskap. Dette gjør vi ved å: - møte barnas tro, spørsmål og undring med alvor og respekt og skape rom for opplevelser, filosofi, undring, ettertanke og gode samtaler. - personalet må være seg bevisst den betydningen de har som forbilder og opptre slik at barna kan få støtte i egen identitet og få respekt for hverandre. - la den kristne kulturarven komme til uttrykk blant annet gjennom høytidsmarkeringer. - skape interesse for og bidra til forståelse og toleranse for forskjellige kulturer og ulike måter å leve på. - hjelpe barnet i konfliktsituasjoner til å finne konstruktive løsninger. - snakke om andre religiøse livssyn og kulturelle tradisjoner som er representert i barnehagen.	- formidle fortellinger og skape rom for barnas opplevelser, samtaler, erfaring og tanker om religion, livssyn, etikk og eksistensielle temaer. - utforske og undre seg over eksistensielle, etiske, religiøse, livssynsmessige og filosofiske spørsmål sammen med barna. - bidra til å utvikle barnas toleranse, interesse og respekt for hverandre og for mennesker med ulik kulturell, religiøs eller livssynsmessig tilhørighet. - gi barna kjennskap til og markere merkedager, høytider og tradisjoner i den kristne kulturarven og andre religioner og livssyn som er representert i barnehagen. - samtale med barna om religiøse og kulturelle uttrykk og være bevisst på hvordan egen deltakelse kan støtte og utvide barnas tenkning. - identifisere verdikonflikter i hverdagen, reflektere over verdiprioriteringer og holdninger og ha et bevisst forhold til hvordan disse kommer til uttrykk i arbeidet med barna.

Nærmiljø og samfunn

[Les om nærmiljø og samfunn](#)

Barnehagen skal bidra til at barn møter verden utenfor familien med tillit og nysgjerrighet. Den skal legge vekt på å styrke kunnskap om og tilknytning til lokalsamfunnet, natur, kunst og kultur, arbeidsliv, tradisjoner og levesett.

Gjennom barns erfaring med medvirkning i barnehagen får de en første kjennskap til demokratiske prinsipper. Slik utvikles tillit til egen deltakelse i, og påvirkning av fellesskapet. Barnehagen skal utvikle forståelse for ulike tradisjoner og levesett. Det innebærer blant annet at vi blir kjent med at samene er Norges urbefolkning og får kjennskap til samiske fortellinger, sagn og andre deler av samisk kultur og hverdagsliv.

Slik gjør vi det hos oss	Personalet skal
Gjennom arbeid med nærmiljø og samfunn skal barnehagen bidra til at barna: - oppmuntres til å medvirke i egen hverdag og utvikler tillit til deltakelse i samfunnet. - erfarer at alle får utfordringer og like muligheter til deltakelse. - utforsker ulike landskap, blir kjent med institusjoner og steder i nærmiljøet og lærer å orientere seg og ferdes trygt. - blir kjent med lokalhistorie og lokale tradisjoner. - blir kjent med ulike tradisjoner, levesett og familieformer. - blir kjent med at samene er Norges urfolk, og får kjennskap til samisk kultur. - får kjennskap til nasjonale minoriteter. Dette gjør vi ved å: - arbeide med likestilling mellom gutter og jenter og sørge for at begge kjønn får varierte utfordringer og like mye oppmerksomhet. - bidra til at barn utvider sin forståelse om kulturelle likheter og forskjeller og arbeide for et inkluderende miljø som motvirker mobbing og rasisme.	- sørge for at barna erfarer at deres valg og handlinger kan påvirke situasjonen både for dem selv og for andre. - introdusere barna for personer, steder og samfunnsinstitusjoner i nærmiljøet for å skape tilhørighet og hjelpe barna med å orientere seg og ferdes trygt. - gi barna like muligheter, fremme likestilling og motvirke diskriminering, fordommer, stereotyper og rasisme. - gi barna forståelse av at samfunnet er i endring, og at de inngår i en historisk, nåtidig og fremtidig sammenheng. - gjøre barna kjent med samisk kultur og levesett og knytte det samiske perspektivet til merkedager og hverdagsliv, kunst og kultur og mattradisjoner. - gi barna begynnende kjennskap til betydningen av menneskerettighetene, spesielt barnekonvensjonen.

- bruke litteratur og medienes muligheter for å utvide og utdype barnas erfaringer og læring. - bidra til at barna kan forholde seg nysgjerrige og kritiske til det som formidles gjennom mediebildet. - jobbe aktivt med barns medinnflytelse og medvirkning over egen hverdag. - formidle lokalhistorie fra Sandnes. - gi et innblikk i den samiske kultur.	
---	--

TRAFIKKSIKKER KOMMUNE/ TRAFIKKSIKKER BARNEHAGE

Sandnes kommune har som mål å bli godkjent som trafikksikker kommune. Det innebærer blant annet at kommunen har en trafikksikkerhetsplan. Også barnehagene er involvert i arbeidet med trafikksikkerhet

Dette innebærer at barnehagens trafikkopplæring integreres som en del av omsorgs- og opplæringsarbeidet og nedfelles i barnehagens årsplan.

[Les mer om trafikksikker kommune på kommunens hjemmesider.](#)

[Les mer om trafikksikre barnehager på tryggtrafikk.no](#)

Slik gjør vi det hos oss
Brueland barnehage er medlem av Trygg Trafikk, og er godkjent som trafikksikker barnehage. Vi har høyt fokus på trafikksikkerhet på turer og i hverdagen. Temaet trafikksikkerhet er ivaretatt i barnehagens progresjonsplan og miljørettet helsevern for barn. Barna gjennomgår et «trygg trafikk kurs» i henhold til halvårsplanen. Her finner du lenken til handlingsplan om trafikksikker barnehage for Brueland barnehage: Handlingsplan om trafikksikker barnehage 2023-2026.pdf

TAUSHETSPLIKT

Alle som jobber i barnehagen er pålagt taushetsplikt og må skrive under på et taushetsløfte i forhold til informasjon vedrørende barn, de foresatte og personalet.

POLITIATTEST

Alle som jobber i barnehagen, må legge fram politiattest ved tiltredelse. Attesten skal vise om vedkommende er siktet, tiltalt eller dømt for seksuelle overgrep.

SAMARBEIDSPARTNERE

Barnehagen har mange samarbeidspartnere. Det er blant annet pedagogisk psykologisk tjeneste – PPT, styrket barnehagetilbud, helsestasjon, barne- og familieenheten, senter for flerspråklige barn og unge - FBU og skole.

Barnehagen har en lovpålagt [opplysningsplikt til barnevernet](#) som gjelder forhold de blir kjent med der barns helse og utvikling står i fare.

Barne- og familieenheten

Barne- og familieenheten består av to avdelinger

- Avdeling barnevern
- Avdeling ressursenter for barn og familier.

PLANER I SANDNES KOMMUNE

- [Sandnes kommune - Kommuneplan 2023-2038](#)
- [Handlings- og økonomiplan 2023-2026](#)
- [Overordnet beredskap - Oppvekst](#)
- [Mal for sykefraværsoppfølging](#)
- [Miljørettet helsevern.docx](#)
- [Standard for overganger i Sandnes Kommune](#)
- [Sandnes kommune - Plan for psykisk helsearbeid i Sandnes 2023-2031](#)
- [Rekrutteringsveileder](#)
- [Sandnes kommune - Plan mot barnefattigdom 2017-2025](#)
- [Sandnes kommune - Plan for inkludering og integrering](#)
- [Folkehelse i Sandnes kommune](#)
- [Kvalitetsplan for et helhetlig utdanningsløp i Sandnes kommune](#)

PRAKTISK INFORMASJON

Bursdagsmarkering

Når et barn fyller år, legger vi stor vekt på at barnet skal stå i sentrum. Barnet får være med å lage krone. Sammen med en voksen får barnet dekorere bursdagskronen sin med glitter og klistermerker. Barnet er i sentrum gjennom dagen og i bursdagssamlingen. Dagen blir ikke markert med kaker o.l. Barnet får med krone og bursdagskort med hjem som minne fra dagen.

Oversikt over faste aktiviteter

Måned	Aktivitet
August	Tilvenning Planleggingsdag 12. og 13. august
September	Foreldremøte tirsdag 22. september
Oktober	Markering av FN dag 24. oktober – markeres fredag 23. oktober
November	Foreldresamtaler Planleggingsdag 13. november
Desember	Lucia 13. desember – markeres 11. desember Nissefest 16. desember
Januar	
Februar	Markering av samefolkets dag 6. februar – markeres 5. februar
Mars	Eventyrfest 4. mars Påskesamling 17. mars Planleggingsdag 30. mars
April	
Mai	Planleggingsdag 7. mai Markering av 17. mai fredag 14. mai Foreldresamtaler
Juni	Sommerfest 2. juni Besøksdager for nye barn. Foreldremøte nye barn tirsdag 8.juni Førskolegruppa til Dalsnuten 8.juni

Informasjon om oss

Åpningstider:

Barnehagen er åpen fra 07.00 – 16.30.
Maksimal oppholdstid er 9 timer hver dag.

Besøksadresse:

Brueland barnehage
Samuel J. Sandveds vei 2-4
4319 Sandnes

Kommunikasjonskanal:

Vår kommunikasjonskanal er Transponder. Her kan foreldre og ansatte sende meldinger, legge inn fravær og registrer ferie på barna.

Epost:

brueland.barnehage@sandnes.kommune.no

Telefonnummer:

Bygg 1: 99 58 25 49

Bygg 2: 99 15 17 39

Administrasjon: 90 77 55 22